



UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Exhortationes|| Ad|| Religiosos

Dirckinck, Johann

Coloniæ Agrippinæ, 1704

2. Considerationes æternitatis incomprehensibilis. Thema. Annos æternos
in mente habui. Psal.76.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-51834](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-51834)



PRO FESTO CIRCUMCISIONIS DOMINI
ET STRENA.
EXHORTATIO II.

De æternitate incomprehensibili & infinita.

T H E M A.

Annos æternos in mente habui. Psal. 76. 6.



Infinitum est, ex communi Philosophorum sententia, cujus semper est aliquid extrà vel ultrà accipere: v.g. in infinita hominum multitudine, nunquam tot millia, aut miliones desumes, quin semper plures ultrà decerpere valeas. Dum quis sacrarum Literarum monumenta evolvens, diversis in locis reperit, in æternum & ultrà; meritò primà fronte admiratur, rogatque num quid esse aut fingi queat ultrà æternitatem? Sic dum Michææ c. 4. v. 5. legit: *Nos autem ambulabimus in nomine Domini, in æternum & ultrà.* Et Exodi c. 15. v. 18. *Domini regnabit in æternum, & ultrà.* Num igitur, inquit, ultra æternitatem repeti-

ri quidquam poterit? Sed responsio in promptu est: Nam apud Hebræos, æternum aliquando nuncupatur sæculum longissimum, cujus finis & terminatio non perspicitur. Quando autem æternitatem absolutam designant, addunt, ad tollendum dubium, distinctionem hebræam *væed*, id est, *& ultrà*: vel, ut Chaldaus vertit, *in secula seculorum*. Et septuaginta Interpretes, *In seculum & adhuc*: Et ut Pagninus, *In seculum & que in perpetuum*: id est, in omnem æternitatem. Quamvis aliqui, per æternum, absolutam intelligant æternitatem; sed per *& ultrà*, ostendi velint ex abundantia cordis & ingenti desiderio, optari Deo perennem & immensam gloriam, laudem, regnum; Quasi dicat: Deus regnet in æternum, & si quæ ulterior duratio dari possit, per eam ulterius semper & sine fine regnet. Sed dicitur hoc

hoc in æternum & ultra vobis exponere cupio, non video, quâ ratione, quod incomprehensibile, ideoque & ineffabile est, verbis explicem. D. Thomas tamen l. p. 10. a. 1. methodum aliquam æternitatem investigandi insinuat, dum ait: *Sicut in cognitionem simplicium, oportet nos venire per composita; dicimus enim: Simplex est expers compositionis; ita in cognitionem æternitatis, oportet nos venire per tempus.*

Consideremus itaque tempus longissimum, ut non nihil de æternitate capiamus, eaque memoria, sit nobis, in mundici ac rerum terrenarum contemptu, atque laboribus calcar in adversitatibus solatium, in peccandi occasionibus amuletum. Eaque consideratio & memoria æternitatis, strena sit, per anni decursum, sæpius refricanda, & non absque fructu spiritali usurpanda.

I. In æternum & ultra. Consideremus, quid hoc sit perpendendo tempus longissimum, & componendo tempora, ut per composita simplicem æternitatem melius intelligamus & videamus, quod in æternitatis infinito semper sit aliquid ultra accipere, incipiendõ ab infinito numero arenarum. P. Clavius Matheseos peritiã celeberrimus, in Sphæram c. 1. manifestè demonstrat, duos & quinquaginta characteres arithmeticos, excedere numerum arenarum, quæ universum hoc ad concavum firmamenti opplerent, tametsi arenulæ tam exiguæ forent, ut decem millia, unum granum duntaxat paraveris, magnitudine æquarent. Quid si duplicetur characterum arithmeti-

corum numerus, sintque centum & quatuor, jam millies major erit numerus; & per consequens, millenos mundos implebunt arenæ. rursum duplicentur numeri, triplicentur, multiplicentur; ita ut sint tot numeri arithmetici, quot sunt characteres in omnibus tomis & libris totius mundi, in omnibus Bibliothecis. Imò cœlum totum extendatur instar pellis pergamens, totum mare in atramentum, omnes pennæ volucrum aptentur in calamos, omnes Angeli & homines velociter scribentes, dictam pellem citis impleant: quis obsecro, & quantus quàmque innumerabilis exsurgat numerus? Et tamen Deus novit totum hunc arenarum numerum novit, quot in eo sint milliones, quot billiones, trimilliones, & utrùm pares vel impares existant.

Ponamus nunc Deum singulis mille annis unam arenulam annihilare: quot milleni anni labentur, antequam unum arenarum pugillum annihilârit? Quot milleni antequam descriperit, quantum hoc conclave caperet? Quot milleni, antequam tot, quot vicino in monte sunt, demeret? Et tamen cum sit numerus infinitus, certum est tandem aliquando deveniendum ad annihilationem ultimæ arenulæ. Et quid tunc solatii miseris in inferno? Quid demptum foret de æternitate? Nihil, omnino nihil: *Æternitas nec tempus, nec temporis pars ulla est:* ait Nazianzenus Orat. 38. in Nativit. Christi. Semper licebit dicere: *In æternum & ultra.* Demantur tot anni, quot arenæ sunt in uno ejusmodi spatio, usq; ad firmamentum,

D 2 adhus

adhuc dicere licebit, *in aeternum & ultra*. Fluant tot anni, quot in mille & centies, & milles mille ejusmodi cumulis contineri possent arena, adhuc integra manet aeternitas & cum veritate dicere licebit: *in aeternum & ultra*. Est hoc fautor stupendum; vires ingenii superat, dici potest, comprehendi non potest aeternitas.

Hac verò aeternitatis viva memoria, optima est Magistra, docens nos omnia terrena despiciere, divitias, honores, voluptates pro nihilo ducere & tanquam puerorum crepundia reputare. *Aeternis inhiant, fastidio sunt transitoria*: ait S. Bernardus Epist. 3. Hac consideratio aeternitatis, sine omni carentis, hoc *in aeternum & ultra*, ritè perpensum persuasit tot Regibus & Reginis sceptrà & regna abjicere: hoc *in aeternum & ultra*, fecit Principes, Comites, Nobiles innumeros, omnes mundi divitias, honores & voluptates pedibus conculcare, in monasteria & solitudines sese recipere, atque exclamare: *Vanitas Vanitatum & omnia Vanitas!* Quid enim? Si possemus, aiebant, centum annis frui mundi deliciis, honoribus & opibus? Quid sunt centum anni ad aeternitatem? Nihil aliud, atque pulvisculus ad totum univèrsum, gutta ad oceanum, arenula ad totum illum antedictum cumulum, ad firmamenti concavum sese extendentem. O momentaneum! *ò aeternum!* momentaneum quod delectat, aeternum, quod cruciat. Vale igitur momentaneum; quòd citò tranlit, timeo aeternum, quod cruciat in flammis, *in aeternum & ultra*; anhelo ad aeternum, quod recreat in coelis, *in aeternum & ultra*.

II. *In aeternum & ultra*. Consideremus deinde aeternitatem hac ratione, & rursus componamus tempora, ut simplicem aeternitatem clariùs perspiciamus & cernamus, in ejus infinitudine semper aliquid licere ultra accipere, perpendo globos ferreos. Creet Deus globum rotundum, ex ferro aut chalybe, huic nostro mundo magnitudinem parem: dicat Proditori Judæ damnato, Juda hunc ferreum globum calcabis & circuibis tam diu, donec penitus atteratur & consumatur. (ferreum enim, ut experientia docet, longo usu atteritur, ut in Coemiteriorum cratibus ferreis videre licet, quæ excavantur calcando & transeundo, atque atteruntur) Quid, hoc promisso, Judas? Credo præ gaudio exiliret, quia tandem aliquando, post miliones, & miliones incomprehensibiles annorum, eriperetur peniti infernalibus. Perpendamus jam: quot millionibus annorum circuibit orbem hunc ferreum Judas, antequam atteratur ad crassitiam unius cultri? Quot miliones, antequam, ad crassitiam unius trabis? Quot miliones, antequam ad crassitiam unius domus? Quot miliones, antequam ad crassitiam unius montis? Deinde si jam attriverit, in una semita, unæ longitudinem æquante; quot miliones labentur, ut ad dexteram, & postea ad sinistram, novam semitam, pari modo, ambulando atterat: & si has ternas semitas jam attriverit ad cultri vel trabis crassitiam, quot adhuc semitæ conficiendæ restabunt? Versus meridem metas, Parisios, Madritum? quot ad Septentrionem Coloniam, Hamburgum, Berolinum? Quid

Quid enim sunt trium ulnarum spatia?
 Quid millenarum ad superficiem totius
 mundi? Et quid consumpro tandem &
 attrito longissimâ ambulatione hoc
 mundo ferreo, supererit de æternitate?
 Adhuc licebit dicere quod antè, dura-
 bit in æternum & ultrâ. Atterantur de-
 cem ejusmodi globi, atterantur cen-
 tum; atterantur mille; & millies mille;
 etiam tot, quot ante numeravimus a-
 renas. O stupendus! ô incomprehensi-
 bilis numerus! sed his attritis obsecro,
 quid demptum erit æternitati? Nihil:
 nam adhuc durabit in æternum & ultrâ.
 Adhuc in caelis gaudebunt & exulta-
 bunt Sancti cum Deo in æternum & ul-
 trâ: Adhuc ardebunt damnati in in-
 fernis cum Lucifero in æternum & ultrâ.
 O æternitas! ô æternitas! Quàm rarò
 versaris in mentibus hominum! ô æter-
 nitas beatorum amabilis! ô æterni-
 tas damnatorum terribilis & formida-
 bilis!

Si hæc, Charissimi, probè perpen-
 deremus; quis labor, sudor, molestia,
 ærumna gravis accidere posset? Sive e-
 nim quis cogitet: uno duntaxat pecca-
 to lethali, meruisti incendia inferni sus-
 tinere in æternum: at si centum admi-
 seris ejusmodi peccata, centies merui-
 sti torqueri in orco in æternum: & quid
 est labor iste, quid est difficultas ista,
 quam sustines, respectu incendii sempit-
 terni; in quo, ut loquitur S. Bernardus
 Lib. med. c. 4. *Ardebunt miseri in igne
 æternis, in æternum?* Non est id, quod
 gutta est ad Oceanum, quod arenula ad
 mundum universum. Sive quis etiam
 animo volvat laboris aut molestiæ præ-

mium æternum, certè hæc meditatio æ-
 ternitatis, omnia amara dulcoret, ne-
 cesse est: Quid enim hæc sunt ad præ-
 mium æternum? Quid labor etiam cen-
 tum annorum, ad coronam & gloriam
 perennem? Verè ait S. Hieronymus:
*Nullus labor durus, nullum tempus longum
 videri debet, quo gloria æternitatis acqui-
 ritur.*

Quemadmodum verò hæc conside-
 ratio æternitatis, animavit & conforta-
 vit Martyres, ad quosvis cruciatus, ac
 tormenta prompto libentique animo
 sufferenda; ita ut licèt includerentur
 carceribus & ergastulis, licèt onera-
 rentur compedibus & catenis; licèt volu-
 rantur in sanguine, præciderentur
 membrazingerentur opprobria, atque
 ad ignes, bestias, rotas, gladios, furcas
 & cruces condemnarentur, Tyrannis
 nihilominus insultarent, ut de S. Lau-
 rentio, de Machabæis fratribus, aliis-
 que legimus. Sic eadem meditatio æ-
 ternitatis Martyres incruentos, Reli-
 giosos inquam, ac Dei famulos roborat,
 omniâque eis onera ac difficultates al-
 leviat. *Nullus labor durus, nullum illu tem-
 pus longum videtur, quo gloria æternitatis
 acquiritur.* Occurrunt illis longæ me-
 ditationes & preces, studia & labores,
 jejunia & mortificationes: sed nullum
 tempus longum videtur, quo ab ipsis
 gloria æternitatis acquiritur. Occur-
 runt quandoque humiliationes depre-
 siones, degradationes, falsæ delationes,
 sinistra accusationes, diffamationes,
 gravesque persecutiones. Sed quid ista
 omnia sunt respectu æternitatis? Pun-
 ctum ad mundum arenula ad montem,
 D 3 gutta

gutta ad Oceanum. Quare cuncta pro nihilo ducenda & exclamandum cum S. Hieronymo: *Nullus labor durus, nulla persecutio dura, nulla humiliatio & degradatio dura, nullam tempus longum, licet centum annorum, quo gloria aternitatis acquiritur. Verè enim, omnia illa respectu aternitatis brevissima sunt, & momentanea. Et tamen hoc Momentaneum & leve tribulationis nostrae supra modum in sublimitate, aeternum gloria pendus operatur in nobis.*

III.
Confideratio aternitatis.

III. In aeternum & ultra. Consideremus tertio (veluti contempletus est S. Bonaventura de Inferno c. 40.) Hoc infinitum durationis; in aquis, in mari & fluminibus, & videbimus ad finem non pertingi, sed semper aliquid restare ultra accipiendum. Si quispiam damnatorum, V. G. Dives Epulo, ita ploraret, ut singulis centenis annis non nisi unam lacrymam funderet, hæc autem guttula tot annorum centuriis aservaretur, ut demum mare aliquod æquarent: eheu quot annorum miliones erunt evolvendi? Quot annorum millia expectanda eierunt, antequam vel scyphum impleret? Quot miliones, antequam vas aliquod? Quot miliones millionum, antequam Mosellam, Rheno aut Danubio parem fluvium ex lacrymis amaris conficeret? Quot miliones millionum, antequam mare, mediterraneo, orientali, aut occidentali Oceano par è lacrymis colligeret. Et si Pelagus toti mundo, aëri, & cælo haud impar plorando imple-ret, quid obsecro decerpisset ex aternitate? Nec esset medium, nec princi-

pium multò minùs finis aternitatis. Sed durabit adhuc ut antè in aeternum & ultra. Impletur lacrymis, alterum, & tertium, & centesimum & millesimum mare, imò tot hujusmodi maria, quot nunc sunt in toto universo aque guttae, aëris atomi, cæli stellæ, terræ pulveres & arenæ. Quid aternitati adimetur? ò res stupenea! adhuc integra persisteret aternitas, adhuc licebit dicere; ut antè in aeternum & ultra. Abyssus est, ingredi licet, non egredi & quo profundius ingrederis, eò profundioris ac longioris reperies. O mare sine termino! ò abyssus sine fundo!

Cui hæc consideratio aternitatis in omni tentatione frænum non præbeat? offert caro voluptatem illicitam. Quid ages? repelles, an admittes? Pone in una lance voluptatem, durantem per horæ spatium, per annum, per decenniū, imò per totam vitam 70. aut 80. annorum: rarè enim diutius vita protrahitur. Nam *dies annorum nostrorum*, ait David: *septuaginta anni, si autem in potentatibus, octoginta.* Jam quid sunt septuaginta aut octoginta anni ad annos aternos? guttula una sunt, & vix guttula respectu maris immensi aternitatis. Quanta ergo dementia pro guttula mellis | accedere sibi pelagus fellis immensum! Verè momentaneum quod delectat, aeternum quod cruciat. Modica hic voluptas, sed postea pena immensa, ait S. Bernardus, Lib. de anima, *aut semper cruciari cum improbo, aut perpetuo letari*

cam Sanctis, bonum siquidem & malum, vita & mors ante nos sunt posita.

Quare, Charissimi, per anni decursum, vigeat in nobis viva aeternitatis memoria. Hanc assumamus in Magistrum, quae docebit nos omnia mundana, tanquam momentanea aspernari. Offert mundus caduca bona; sed quid ea sunt, ad bona quae durant in aeternum & ultra? Offert caro voluptatem evanescam; sed quid illa est ad gaudia permanentia in aeternum & ultra? O quam brevis est omnis mundi voluptas, honor & opulentia! *Omnis res quae finem habet, brevis est:* ait Sanctus Augustinus in Psalm. 60. Duret decem, viginti, triginta, sexaginta annis, brevis est, quia finem habet: aeternitas sine nullo clauditur. Deinde: si quid in statu Religioso videatur difficultate nonnulla septem; cogita: quam diu durabit illa molestia? An viginti, triginta, quinquaginta annis? Sed quid sit ad aeternitatem, nisi pulvisculus ad immensum montem? O quid est poena infernalis, quam toties meruisti,

quae durat in aeternum & ultra. Quae durat diutius, quam si mille ferrei globi, toto mundo majores, à te calcando & ambulando atterendi forent. Haec si serio cogitaveris, nullus labor durus, nullum tempus longum, videbitur, quo gloria aeternitatis comparatur. Denique si tentatio, vel mundi, vel carnis, vel daemonis te infestaverit; cogita praemium promissum vincenti, supplicium intentatum victo, utrumque durans in aeternum & ultra: & tantae non eris stoliditatis, ut guttam mellis pro pelago fellis infinito commutes. Validissimum hoc in omni tentatione strenum senties. *Hac cogitatio (de aeternitate) quotidie nobis animo versanda, quia nulla ad omnes tentationes vincendas, ac pericula peccatorum cavenda potentior, nulla efficacior,* ait Lessius de perfect. div.

L. 4. c. 4.

* *



EXHOR.